

CUVÂNT ÎNAINTE

O teologie biblică povestită?! Polemicile în jurul necesității sau al non-necesității unei teologii biblice sunt vechi, iar în arealul românesc sunt încă într-o fază incipientă. Cei mai mulți dintre teologii bibliști susțin necesitatea unor tratate de Teologie biblică. Cu toate acestea, eu am participat la o discuție jovială pe tema necesității unei Teologii biblice în timpul unei misiuni didactice la Institutul Saint-Serge de la Paris. Propusesem titlul unui curs introducând noțiunea „în teologia biblică”, iar după curs am avut o întâlnire cu mitropolitul Gabriel care m-a întrebat: chiar în teologia biblică, nu în Sfânta Scriptură? Atunci am înțeles că în mediul rus exista opinia potrivit căreia însăși Sfânta Scriptură este un tratat, și unicul, de teologie biblică. Nu am ripostat, dar chestiunea m-a urmărit multă vreme, fapt care m-a determinat să parcurg istoria acestei discipline și să încerc să schițez pentru mine o structură a unui astfel de tratat. Iată care este povestea Teologiei biblice.

Originea ei se găsește în sânul teologiei protestante. În secolul al XVIII-lea a apărut dezbaterea cu privire la distincția existentă între teologia sistematică și cea biblică. J.P. Gabler scria în 1797 lucrarea *An Oration on the Proper Distinction Between Biblical and Dogmatic Theology and the Specific Objectives of Each*, din care se poate observa că autorul adunase mărturii despre faptul că Biserica Creștină a cristalizat din vremuri foarte timpurii o Teologie Biblică în diferite forme¹. Numai că termenul concret de teologie biblică a fost utilizat doar începând cu 1600 cu scopul de a discerne și de a aduna un discurs unificat și consistent teologic din Scripturile

¹ Scobie, Charles H.H., “History of Biblical Theology”, în *New Dictionary of Biblical Theology*, T. Desmond Alexander and Brian S. Rosner (eds.), pp. 11-20, Downers Grove, III: InterVarsity, 2000.

Vechiului și Noului Testament. Era, astfel, o primă lansare a ideii unității Scripturii. Autorul mai afirma că *theologia biblica* își are începutul deodată cu cristalizarea formei Sfintei Scripturi deoarece din cadrul revelației credincioșii au încercat să adune într-un op rezumativ „istoria mântuirii”, despre care se vorbește în acești termeni începând din Deut 26,5-9; Ne 9,7-37; Ps 77, 104,105 sau în Noul Testament: FAp 7; Evr 11.

Continuarea ideii se face prin identificarea Sfântul Iri-neu de Lyon, a lui Origen și a părinților apologeți ca promotori ai primelor teologii biblice, pentru ca în epoca medievală să se realizeze o sinteză hermeneutică, care exploatând direcția alexandrină și cea antiohiană, completate de alte opere patristice aplicate, să ofere cele patru sensuri de abordare ale Sfintei Scripturi: literal (sau istoric), alegoric, moral (sau tropologic) și anagogic (sau spiritual). Se recunoștea, astfel, că în Scriptură sunt diferite niveluri de înțelegere care pot fi utilizate pentru întărirea credinței și a vieții Bisericii.

Perioada reformei va aduce o diversificare și o dezvoltare amplă a teologiei biblice. *Sola Scriptura* va duce la accentuarea sensului gramatical și literal; vor apărea opiniile istorico-critice: fixarea unor *dicta probantia*; orientarea pietistă, care pune în centru experiența personală și apoi *critica istorică* și abordarea gramatico-istorică. Spinoza, Semler, Baur, Zacharia², Hufnagel³, Kaiser⁴, De Wette⁵, Eichrodt⁶, Sellin⁷, Procksch⁸, Vriezen⁹, Ed. Jacob¹⁰, Preuss¹¹, Von Rad¹²,

² G. T. Zacharia, *Biblische Theologie* (1771-75).

³ W. F. Hufnagel, *Handbuch der biblischen Theologie* (1785-89).

⁴ G. P. C. Kaiser, *Die biblische Theologie* (1813-21).

⁵ W. M. L. de Wette, *Biblische Dogmatik des Alten rind Neuen Testaments* (1813).

⁶ W. Eichrodt, *Theologie des Alten Testaments* (1933-39).

⁷ E. Sellin, *Theologie des Alten Testaments* (1933).

⁸ O. Procksch, *Theologie des Alten Testaments* (1949-50).

⁹ T. C. Vriezen, *Outline of Old Testament Theology* (1970; 1949 în limba olandeză).

¹⁰ Ed. Jacob, *Théologie de l'Ancien Testament* (1955).

¹¹ H. D. Preuss, *Theologie des Alten Testaments* (1991-92).

¹² G. von Rad, *Theologie des Alten Testaments* (1957-60).

Westermann¹³, Stuhlmacher¹⁴, Frye¹⁵, cu toții vor căuta o structurare proprie, de multe ori calchiind tratatele de teologie sistematică sau abordând calea comparatistă și vorbindu-ne de la tema *Dumnezeului Mântuitor și Istoria*, până la *Dumnezeul binecuvântător și Creația*, toate înscriindu-se în tema generică a istoriei mântuirii. Acum avem în față o nouă direcție, direcția narativă – istoria ca povestire: Craig G. Bartholomew & Michael W. Goheen, *Adevărata poveste a lumii, locul nostru în narațiunea biblică*. Aceste dezvoltări anterioare abordării naratologice au adus cu ele unele diminuări ale aspectului revelat al Scripturii: mai întâi s-a optat pentru canonul deschis, iar în cele din urmă Biblia a fost și este abordată ca o colecție de texte.

Când observi acest tumult de tratate te întrebi: ce a determinat această prolificitate? Răspunsul nu poate fi decât unul: renunțarea la Părinți, renunțarea la Sfânta Tradiție. Iată de ce în 1936 s-a clamat în chip obiectiv: „Înapoi la Părinți”.

Și totuși, actul de abordare exegetică a Scripturii poate genera sinteze teologice, numai că acestea ar trebui să fie rodul punerii împreună a celor patru sensuri și nu abordarea lor izolată. După aceasta ar trebui să se cunoască faptul că o teologie dorește să îl facă cunoscut pe Dumnezeu, deci nuce-le este cunoașterea lui Dumnezeu și abia apoi vom vorbi despre modurile în care omul și creația se împărtășesc de aceasta. E necesară o teologie biblică, dar în chipul sintezelor realizate de Dionisie Areopagitul, Maxim Mărturisitorul, Ioan Damaschinul sau Fotie.

Când am primit lucrarea lui Craig și Michael am avut mai întâi o reacție de reținere: o poveste?! Dar lucrurile s-au schimbat atunci când am înaintat în lecturare. Modul de rezu-

¹³ C. Westermann, *Theologie des Alten Testaments in Grundzügen* (1978).

¹⁴ P. Stuhlmacher, *Wie treibt man Biblische Theologie?/How To Do Biblical Theology* (1995).

¹⁵ N. Frye, *The Great Code: The Bible and Literature* (1981).

mare a textului biblic este centrat pe acțiunea de evidențiere a lucrării directe a lui Dumnezeu în vederea întemeierii Împărăției, a alegerii unui popor pentru lucrarea mântuirii, a venirii Împăratului, a lucrării Bisericii și a venirii din nou a aceluiași Împărat. Perspectiva din care pleacă cei doi autori este la fel de importantă: urmărind realizarea unei inculturări eficiente, abordează mai întâi chestiunea metanarațiunii, dar, în același timp, țin cont de nivelul restrâns de cunoștințe al destinatarilor (studenții de anul I) și încearcă să determine, prin punctările lor exprese, o îndemnare/provocare la lecturarea Scripturii și la identificarea faptului că ea se adresează fiecăruia în chip special și de aceea trebuie să te regăsești în text, ca mai apoi să treci la întruparea lui.

Din această perspectivă, ținta este de factură misionară și de reafirmare a unității și a caracterului revelat al textului. Lecturând vom putea observa că la fiecare subdiviziune de text există un punct culminant al narațiunii, de genul „în această narațiune putem descoperi sensul istoriei neamului omenesc, deci și sensul vieții tale sau al vieții mele... problema este serioasă, întrucât esența creștinismului este aceea că el oferă o poveste care e a întregii lumi. Ea este un adevăr public” sau „ideea creației prin cuvânt menține distincția supremă dintre Creator și creatură. Creația nu poate fi considerată nici pe departe o emanație din Dumnezeu, o revărsare a ființei Sale sau a naturii Sale divine, ci un rezultat al voinței Sale personale. Singura continuitate dintre Dumnezeu și lucrarea Sa e dată de cuvântul Său”.

Fixările cronologice ale evenimentelor biblice ne arată cum textul revelat curge în creuzetul cultural al omenirii pentru a-l determina pe om să observe și să înțeleagă actele providenței divine din acea *lectio historiae Israel*. Acolo unde nu poate, el are un sprijin real în Hristos, Care a citit și a interpretat în cheia Împărăției veșnice Vechiul Testament sau

poate veni la Epistole și la Apocalipsă pentru a înțelege realismul întoarcerii Împăratului.

Așadar, cele șase acte ale dramei sunt dezvoltate în structuri narative ce împlinesc în chip evident un scop misionar, dar și unul apologetic. Expunerea schițată și interludiile limpezesc și mai mult pe cititor captivându-l și introducându-l ca parte vie în narațiune.

Este foarte important actul traducerii, traducătorul având puterea de a te capta sau de a te îndepărta de text. În cazul traducerii de față, traducătorul a fost marcat de obsesia fidelității față de text și a mers spre o traducere literală, dar aceasta se datorează faptului că e un bun cunoscător al lexicului Misiologiei și atunci a rămas în firescul curgător al ideilor oferindu-ne o mostră de inculturare. Laudă lui și tuturor celor ce vor citi!

Pr. Ioan Chirilă, Th.d

29 septembrie 2017

Sfântul Chiriac Sihastrul

STUDIU INTRODUCȚIV

1. Pentru o hermeneutică misionară a Sfintei Scripturi

a. Studiile biblice și misiunea

Se vorbește tot mai mult în ultimele decenii despre importanța misiunii pentru o înțelegere adecvată și o interpretare corectă a Sfintei Scripturi. Cu toate acestea, se pot constata încă dacă nu opoziții deschise, cel puțin anumite reticențe ori evitări ale subiectului, venind tocmai din spațiul în care acesta ar trebui dezvoltat: cel al studiilor biblice. Cauzele acestor reacții de neîncredere sunt și ele multiple¹. Prima problemă pare a fi însăși definiția „misiunii”, care a fost înțeleasă timp de secole ca un efort deliberat al Bisericii de a răspândi credința creștină printre necredincioși. Ea s-ar rezuma, astfel, la actul evanghelizării și, în mod special, la misiunile transculturale. Din această perspectivă, misiunea poate fi o sarcină importantă a Bisericii, dar cu greu ar putea fi considerată ca bază pentru o hermeneutică biblică, mai ales dacă vorbim despre Vechiul Testament. Schimbări majore în reflecția teologică asupra misiunii au avut loc pe la mijlocul secolului al XX-lea, culminând cu discuțiile în jurul conceptului „missio Dei”².

A doua problemă, care derivă din prima, este legată de disciplina „misiologiei”, care nu este încă luată în serios

¹ Preluăm în această prezentare argumentația lui Michael W. Goheen din studiul „A History and Introduction to Missional Reading of the Bible”, publicat în volumul colectiv *Reading the Bible Missionally*, Michael W. Goheen (ed.), William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 2016, pp. 3-27. Textul are în vedere situația Bisericii occidentale, dar se poate aplica, cel puțin în parte, și la contextul răsăritean.

² Propus de misiologul german Karl Hartenstein (1894-1952), în anul 1934.

în spațiul academic, considerată ca fiind limitată la problemele practice ale Bisericii. Ca o consecință a dihotomiei iluministe teorie-practică, misiologia este văzută ca o disciplină care nu se apropie de rigorile complexe ale disciplinelor teologice teoretice.

La această „caricatură” au contribuit însă misiologii înșiși, și aceasta este cea de-a treia problemă. Pe de o parte, aceștia se complac adesea în poziția „secundară” a teologiei practice, fără a se angaja mai profund în curriculumul teologic. Chiar și atunci când o fac, de pildă atunci când caută în Sfânta Scriptură fundamente biblice și teologice pentru misiune, metoda lor e considerată adesea ca una naivă. Cum se întâmplă acest lucru? În primul rând, ca urmare a aceluiași spirit iluminist, bibliștii s-au obișnuit să opereze o separație între obiect și subiect, preferând o abordare „neimplicată”. În cazul Scripturii, textul sfânt devine, astfel, un obiect examinat și disecat, iar nu unul pe care să-l ascuți și să-l urmezi. În această perspectivă nu există conexiuni directe între text și prezent. Misiologii reacționează împotriva acestei distanțe impuse, dar căutând relevanța contemporană a textului biblic, eșuează de regulă să respecte distanța culturală, ducând propriile lor preocupări misionare în textul biblic. Nerespectând rigorile metodologice ale bibliștilor, ei devin vulnerabili la o aplicare simplistă a textului la situația misionară contemporană.

În al doilea rând, bibliștii pun mare accent pe diversitatea literară, teologică și semantică a Scripturii, dând naștere la tot mai multe arii de competență în cadrul studiului biblic. Frustrați de aceste fragmentări și specializări, misiologii tind să reducă fundamentele biblice ale misiunii la o singură idee, un singur cuvânt sau un singur text, ca lentile hermeneutice prin care privesc Sfânta Scriptură.

O ultimă problemă în această ecuație se referă la conștiința misionară, tot mai estompată în epoca post-ilu-

ministă. Ca o consecință, tot felul de asumptii ne-misionare au început să influențeze studiul biblic, întrucât nu există, desigur, neutralitate metodologică. Până la urmă, dacă nu mai sunt azi la modă apologetica, misiunea sau propaganda religioasă, bibliștii sunt tentați să le neglijeze.

b. Câteva semne încurajatoare

Cu toate aceste probleme, secolul XX este martorul unor semne încurajatoare. El aduce, întâi de toate, o nouă înțelegere a misiunii. Până pe la jumătatea secolului existau câteva prejudecăți larg răspândite care conturau perspectiva Bisericii asupra misiunii: (1) misiunea este o sarcină a organizațiilor paraeclesiale, în timp ce Bisericii îi revine doar un rol pastoral; (2) lumea este împărțită în două: partea de lume creștină, de unde pornește misiunea, și cea necreștină, câmpul misiunii; (3) misiunea are loc doar în această a doua parte a lumii; (4) nu este nevoie de misiune în lumea creștină, de vreme ce ea este deja încreștinată: nu este necesară decât evanghelizarea individuală a necreștinilor, fiind puțin discutată orice provocare profetică la adresa culturii noastre creștine. Aceste prejudecăți au început să cadă o dată cu descoperirea unei noi perspective asupra misiunii.

Un moment important în acest proces a fost Conferința de la Willingen, Germania, din anul 1952, unde accentul principal este pus pe misiunea lui Dumnezeu Însuși, prin trimiterea Fiului Său în lume și apoi prin trimiterea Duhului Sfânt la Cincizecime. Implicațiile acestei misiologii trinitare pentru misiunea omului vor viza în primul rând conștientizarea faptului că misiunea înseamnă mai mult decât o activitate, ea fiind în mod esențial o *identitate*. Putem vorbi în acest sens despre rolul jucat de poporul lui Dumnezeu (Israel, Biserica) în misiunea lui Dumnezeu de răscumpărare și reînnoire a lumii, așa cum este descris în relatarea scripturistică.

Pe de altă parte, s-a observat în ultimele decenii o schimbare chiar în cadrul disciplinei studiilor biblice, cu două accente: un interes crescut pentru o interpretare teologică a Scripturii și recunoașterea realității că toate lecturile unui text sunt „localizate”. Nu există, cu alte cuvinte, o poziție neutră față de text, care este întotdeauna influențat de context, de situarea istorică ori culturală. Mai mult decât atât, optimistă este și apariția unor abordări hermeneutice care iau în serios teme „longitudinale” ale Scripturii și mesajul întregului canon scripturistic.

În fine, un important semn de speranță este creșterea contribuției bibliștilor la conversație de-a lungul ultimului secol. Dacă în secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX tema „Scriptură și misiune” era tratată exclusiv de misiologi și misionari, lucrurile încep curând să se schimbe. Apar, în acest sens, mai multe volume importante pe această temă, scrise de teologi cu dublă specializare – biblică și misiologică – sau de teologi bibliști, precum cele redactate de Johannes Blauw³, Donald Senior*, Carroll Stuhlmueller*, David Bosch* sau

³ Johannes Blauw, *The Missionary Nature of the Church*, McGraw-Hill, New York, 1961. Johannes Blauw s-a născut la data de 10 iulie 1912 și a fost secretar al Consiliului Misionar din Olanda, dar și membru al Comisiei pentru Misiune și Evanghelizare Mondială din cadrul Consiliului Mondial al Bisericii. Teza sa de doctorat, cu titlul *The Missionary Nature of the Church*, avea să demonstreze importanța Bibliei în planul misionar al Bisericii.

* Donald Senior (n. 1940), teolog romano-catolic, rector al Universității din Louvain, Belgia, unde predă Noul Testament. De asemenea, membru al Comisiei Biblice Pontificale între 2001-2010.

* Carroll Stuhlmueller (1923-1994), teolog romano-catolic american, profesor de Vechiul și Noul Testament la Chicago. Colaborarea celor doi teologi catolici s-a concretizat în volumul: Donald Senior and Carroll Stuhlmueller, *The Biblical Foundations for Mission*, Orbis, Maryknoll, New York, 1983.

* David J. Bosch (1929-1992), teolog reformat sud-african, doctor în Noul Testament al Universității din Basel, sub îndrumarea lui Oscar Cullmann. Profesor de Misiologie la Universitatea Africii de Sud (cea mai mare de pe continentul african), a refuzat catedra de Misiune și ecumenism de la „Princeton Theological Seminary”, preferând să rămână în țara natală pentru a lupta îm-

Christopher Wright*.

În ultimul deceniu, bibliști și misiologi din toată lumea se întâlnesc anual în cadrul SBL (*Society of Biblical Literature*) pentru a dezbate tema hermeneuticii misionare a Sfintei Scripturi. Bibliști precum N.T. Wright*, Richard Bauckham* sau

potriva apartheid-ului sud-african. Cele mai importante lucrări despre relația dintre Scriptură și misiune: *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*, Orbis, Maryknoll, New York, 1991; "The Why and How of a True Biblical Foundation for Mission", în *Zending op Weg Naar de Toekomst*, J. Verkuyl (eds.), Kok, Kampen, 1978; "Mission in Biblical Perspective", *International Review of Mission* (1985): pp. 531-538; "Toward a Hermeneutic for «Biblical Studies and Mission»", *Mission Studies* 3.2 (1986): pp. 65-79; "Reflections on Biblical Models of Mission", în *Toward the Twenty-First Century in Christian Mission*, James M. Phillips and Robert T. Coote (eds.), Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 1993, pp. 175-192.

* Christopher J. H. Wright (n. 1947), teolog anglican, profesor de Vechiul Testament în India și Marea Britanie. Director al școlii misionare „All Nations Christian College” (1993-2001), în prezent, director internațional la „Langham Partnership International”. O carte fundamentală pentru interpretarea misionară a Sfintei Scripturi este *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative*, InterVarsity, Downers Grove, Illinois, 2006. Alte lucrări pe această temă: "Mission as a Matrix for Hermeneutics and Biblical Theology", în *Out of Egypt: Biblical Theology and Biblical Interpretation*, Craig Bartholomew, Mary Healy, Karl Möller, and Robin Parry (eds.), Scripture and Hermeneutics Series 5, Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 2004, pp. 102-143; "Truth with a Mission: Reading All Scripture Missiologically", *Southern Baptist Journal of Theology* 15.2 (2011), pp. 4-15; "Mission and Old Testament Interpretation", în *Hearing the Old Testament: Listening for God's Address*, Craig G. Bartholomew and David J. H. Beldman (eds.), Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2012, pp. 180-203.

* N. T. Wright (sau Tom Wright, n. 1948), teolog anglican, episcop de Durham între 2003-2010, profesor de Noul Testament la „St. Mary's College”, Universitatea St Andrews, Scoția. Propune o lectură misionară a Sfintei Scripturi începând cu volumul *The New Testament and the People of God*, Fortress, Minneapolis, 1992.

* Richard Bauckham (n. 1946), teolog anglican, specialist în Noul Testament, predă în prezent la colegiul teologic „Ridley Hall” din Cambridge. Relevant pentru tema de față, a scris: *Bible and Mission: Christian Witness in a Postmodern World*, Baker, Grand Rapids, Michigan, 2003; "Mission as Hermeneutic for Scriptural Interpretation", în *Reading the Bible Missionally*, Michael Goheen (ed.), Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2016, pp. 28-44; "Reading Scripture as a Coherent Story", în *The Art of Reading Scripture*, Ellen F. David and Richard B. Hays (eds.), Eerdmans, Grand Rapids, Michigan, 2003, pp. 40-47.

Joel Green* pledează în ultimii ani pentru o lectură misionară a Scripturii. La aceștia li se adaugă și autorii cărții de față, un biblist și un misiolog, așa cum vom vedea la finalul acestei introduceri.

Un lucru interesant și de mare importanță este faptul că opțiunea pentru o hermeneutică misionară a Scripturii nu este justificată de regulă prin experiența misionară personală într-o țară îndepărtată, ci tocmai prin studiul Scripturii înseși, așa cum arată o corespondență via email dintre N.T. Wright și Michael W. Goheen. Teologul englez scrie: „Atunci când îmi proiectam cărțile credeam la început că scriu o «Teologie a Noului Testament», dar am realizat treptat că este vorba despre o «Misiologie a Noului Testament»”⁴. Cu alte cuvinte, punctul de pornire pentru o hermeneutică misionară nu este misiunea practică, ci studiul Scripturii! Sfânta Scriptură este cea care, citită și studiată atent, oferă legitimitatea și, am putea spune, chiar necesitatea unei asemenea opțiuni.

c. Ce este hermeneutica misionară?

Dar ce este și ce implică în fapt o hermeneutică misionară a Sfintei Scripturi? Trei precizări succinte sunt nece-

* Joel Green (n. 1956), teolog american, decan și profesor de Noul Testament la „Fuller Theological Seminary”, Pasadena, California. Este editor general al seriei de comentarii nouotestamentare *New International Commentary on the New Testament*, fost rector al societății biblice SBL, pomenită mai sus. Autor prolific, a scris pe tema hermeneuticii misionare: „Scripture in the Church: Reconstructing the Authority of Scripture for Christian Formation and Mission”, în *The Wesleyan Tradition: A Paradigm for Renewal*, Paul Wesley Chilcote (ed.), Abingdon, Nashville, 2002, pp. 38-51; „Recovering Mission-Church: Reframing Ecclesiology in Luke-Acts”, în *We Confess* 9.5 (2003): pp. 3-5; „Neglecting Widows and Serving the Word? Acts 6:1-7 as a Test Case for a Missional Hermeneutic”, în *Jesus Christ, Lord and Savior: Essays in Honor of I. Howard Marshall*, Jon Laansma, Grant Osborne, and Ray Van Neste (eds.), Paternoster/Eugene, OR: Wipf & Stock, Carlisle, 2011, pp. 151-160.

⁴ Michael W. Goheen, „A History...”, p. 15.

sare în acest punct al discuției. În primul rând, trebuie să fim conștienți de centralitatea misiunii în povestea biblică. Ce înțelegem prin „poveste” biblică vom vedea în curând. Accentuăm deocamdată faptul că o hermeneutică misionară a Scripturii are ca punct de plecare misiunea lui Dumnezeu Însuși, care începe imediat după căderea omului în păcat. Astfel, cum am putea interpreta sfâșietorul strigăt al lui Dumnezeu din Geneză, care pare să zdruncine temeliile creației: „Adame, unde ești?” (Gen 3,9), decât ca pe un început al căutării omului căzut de către Dumnezeu, în urma eșecului relațional al libertății.

Întreg Vechiul Testament dă mărturie despre această căutare și această misiune. Dumnezeu alege mai întâi un popor – *particular* – în vederea unui scop *universal* – mântuirea tuturor popoarelor. Două texte vechitestamentare sunt esențiale în acest sens, ele jalonând istoria misiunii lui Dumnezeu: Geneză 12,1-3 și Exod 19,3-6. Cel dintâi este o „schiță teologică a istoriei răscumpărării lumii”⁵, arătând cum Dumnezeu îl alege pe Avraam ca strămoș al poporului prin care va veni izbăvirea întregii lumi. Cel de-al doilea ne prezintă identitatea și rolul acestui nou popor – Israel – în misiunea lui Dumnezeu în lume.

De aici decurge și cea de-a doua precizare care trebuie făcută pentru o bună înțelegere a hermeneuticii misionare a Scripturii. Misiunea nu mai poate fi privită doar ca o acțiune individuală de a duce credința noastră și altora, care nu au cunoscut-o până acum, ci, înainte de toate, ca o *vocație* de a juca un rol în lucrarea lui Dumnezeu de mântuire a lumii. Misiunea noastră nu este altceva decât o misiune prin participare. Este și motivul pentru care ea este o datorie: dacă misiunea lui Dumnezeu este încă în desfășurare, suntem și noi datori să facem parte din ea, la fiecare nivel al vieților noastre.

⁵ William Dumbrell, *Covenant and Creation: A Theology of the Old Testament Covenants*, Nashville, Nelson, 1984, p. 66.